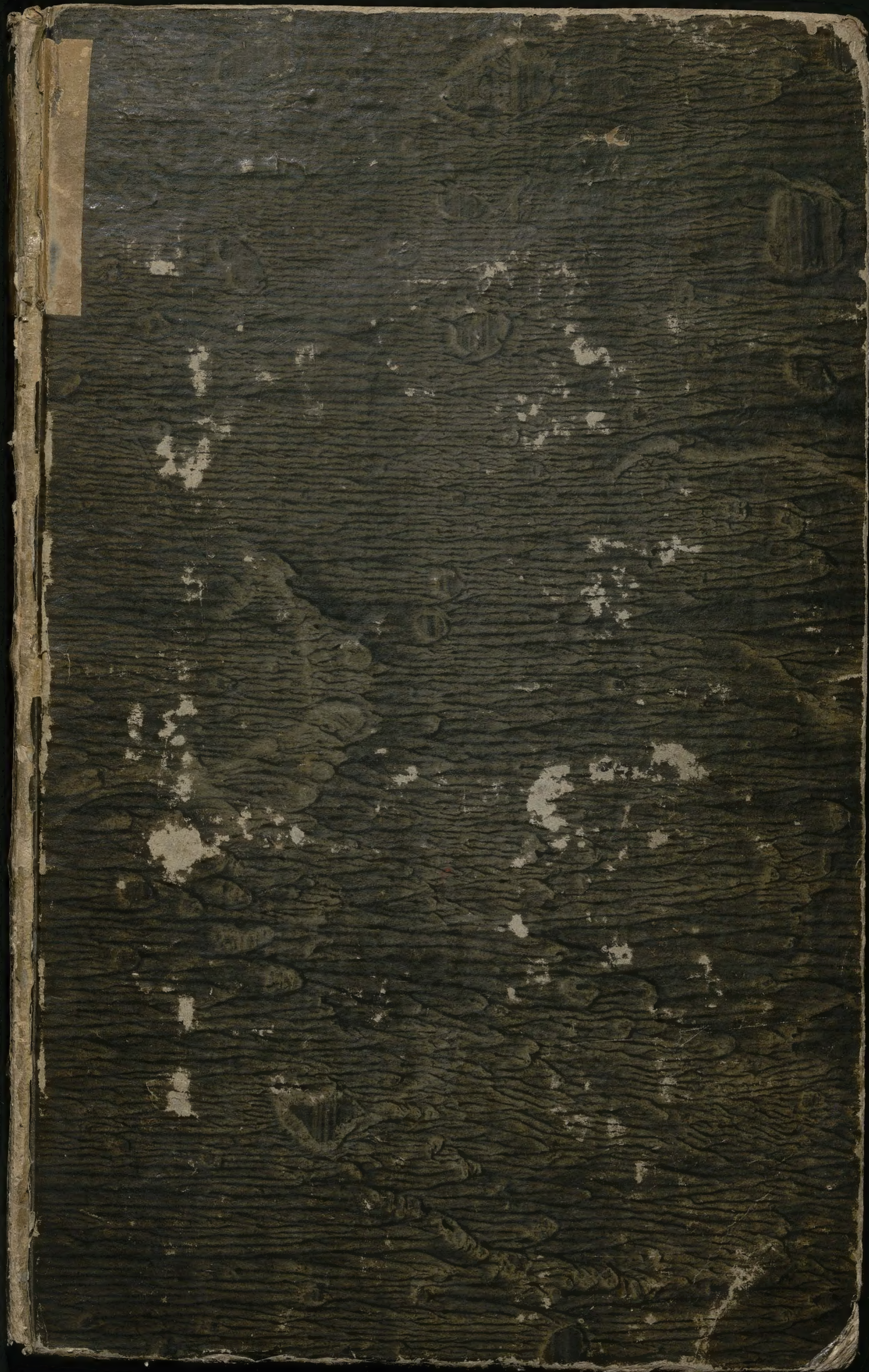

V
B J
C
8957

MOWA
JASNIE WIELMOZNEGO
ZABIEŁY,
ŁOWCZEGO WIELKIEGO LITEWSKIEGO,

Zaſtępuiącego mieyſce Marſzałka Rady Nieuſtaiącey, miana na Seymie Ordynaryinym 1786. *R. Dnia* 24. *Października.*

NAYIASNIEYSZY KROLU, P. NASZ MIŁOSCIWY,

PRZESWIETNE SEYMUIĄCE STANY.

WYdarzone kilkakrotnie z tego mieyſca Marſzałkow Rady zaſtępſtwo, dowodzi rzeczą, ile W. K. Mość P. N. Miłościwy nadgradzaiący zaſługi, ſame nawet z Prawa przepiſane Urzędowanie, dla poważenia Prawa i Urzędow cenić łaſkawie raczyſz, niedopuſzczaiąc, żeby ktożkolwiek pod Jego Panowaniem mogł ſię użalić, że w nadziei długo oſycha.

Tak ieſt N. Panie! zna Narod cały Serce Twoie, ktore łatwiey o zbyteczną Dobroć, iak o łaſk oſzczędność, niechętnie nawet poſądzane bydź może.

W ciągu Urzędowania przy Łaſce Radney, zbliżony do Tronu W. K. Mości Marſzałek Rady naſzey przeſzłey, i oſadzony w Senacie, w kolei pierwſzeńſtwa Konſyliarzow z Prowincyi Xięztwa Litewſkiego Stanu Rycerſkiego, zoſtawuie mi wolność otworzenia uſt do zdania czynow Rady Nieuſtaiącey przed Stanami Rzeczy Poſpolitey.

Nigdy w świetnieyſzym widoku powaga Seymuiących Stanow; nigdy rzeczywiściey duch Prawa wolnego, daleki od iedynowładztwa, nigdy okazaley złączenie wſzyſtkich części Narodu w iedne ciało, widziane bydź niemogą, iako w tey poſtaci wyſtawione, gdzie wezwani wewnętrznego przekonania wotami, do pierwſzey Kraiowey Magiſtratury od Narodu całego, ſtawiemy ſię przed Stanami Zgromadzonemi z uſprawiedliwieniem, gdzie Waſza Krolewſka Mość Pan Naſz Miłościwy zſtępuieſz (iż tak rzekę) z Tronu ſwoiego łącząc ſię z Obywatelſtwem, ażebyś ſłyſzał, dogadzał i wiedział, w czym trudy Jego Oycowſkie z Radą przy Boku ſwoim przypodobane ſą Synom, co widzą użytecznieyſzym, co

poprawy godnym, co nawet niemilym i nieiako z wyroku, upodobania, i zaświadczenia kosztował słodyczy, a w samey nawet poprawie i zażaleniu nieczuł gorszkości ducha, ktorey ten nie doświadcza w podobnych zdarzeniach, co w dobru ogulnym swoie upatruie, i co wolę Narodu chce mieć wolą własną.

O gdyby ten świetny przykład z pierwszey w Narodzie Magistratury stał się dla innych wzorem, i przekonał, że nie Narod dla Magistratur Kraiowych; ale Magistratury dla Narodu są stanowione, i od niego pochwalenia czekać maią, widzielibyśmy ubiegaiących się wielu, o ten zaszczyt, i wieniec chwały, ktory naygodnieyszym nawet niewiadomość zdaie się ubliżać, a ktorego Rada Nieustaiąca z przeczytanego Protokulu JJ. OO. JJ. WW. Delegowanych spodziewa się, i oczekuie.

Pierwszą iest tey nadziei zasadą Przewodnictwo Waszey Krolewskiey Mości Pana Naszego Miłościwego dla Rady o dobro Narodu swoiego nayczulsze, i usilność Rady stania się godną swoiego powołania, i ufności Narodu. Jedney Matki, Oyczyzny, tak wybrani do Rady, iako wybieraiący iesteśmy Synowie, ieden Nas węzeł dobra powszechnego wiąże, a rożnica w zdaniach nie może bydź braną za rożność dzielącą Narod nienawiścią do siebie; omyłek przeto Naszych poprawienie, przyimiemy od Was Prześwietne Stany, za usilność, raczey ubiegania się, o Dobro powszechne, nie zaś za przywarę tym, co Nas wybierali, albo Naszę własną. Gdy tak rozumiem, wchodzę w Twoie Nayiaśnieyszy Panie! Serce pałaiące iedynie żądzami i staraniem widzieć Narod Twoy w zgodzie, a tym samym szczęśliwy.

Dawałeś nam z bliska poznawać te wspaniałe zamysły Twoie. w dwuletnim ciągu Rady, a Wy Prześwietne Stany, słyszeliście z przeczytanego Protokułu wydatną usilność Oycowskiego Serca, przechodzącą możność nawet samą okryśloną zamiarem Prawa w ułatwieniu sporow przez kilkadziesiąt lat trwaiących, z Dworem Wiedeńskim od ściany Sląskiey, przy zapewnieniu cnotliwym Obywatelom łaski Krolewskiey, ktorzy maiątki własne chętnie powszechney poświęcili spokoyności. Słyszeliście co względem bespieczeństwa granic i zatargow z tąd wydarzaiących się, co względem konsystuiącey Kommendy Rossyiskiey w Kraiach Rzeczy Pospolitey, co względem zaboru poddaństwa, co dla poprawy handlu, co dla zasłonienia Kraiu od szerzącego się niebespieczeństwa morowey zarazy czyniło się, układało, i kończyło, i co ieszcze do dalszego pozostaie czynienia; słyszeliście Prześwietne Stany, co do ulepszenia Stanu Woyska, wygody i iego potrzeby w dokończonych Koszarach, co w ukształceniu wielorakich Miast i Miasteczek, co nakoniec w czasie zapowiadaiącym głod powszechny, użytym ze wszelką przezornością zostało.

Nie mogła się wstrzymać Rada, świadkowie dobroczynnych chęci Waszey Krolewskiey Mości, żeby w Protokułach swoich wdzięczności nie zostawi-

ła śladow, iak iedne własnym nakładem zastępowałeś wydatki, do innych dzieł chwalebnych przykładu pracy i perswazyi używałeś, inne z stosownością Prawa łączyć starał się.

Dzieło poruczone rządowey Radzie, władzy Nieustaiącey, może bydź przyrownane do wspaniałego gmachu, w ktorym przezorne oko widzi co iest sprawą Architekta, a co wolą i rozrządzeniem właściciela. Do Waszego Prześwietne Stany rozważenia należy, żebyście wzieraiąc w Naszą posługę, pomnieli na Prawo stanowiące Radę, i uczynili potrzebną rożnicę, między wolnością z Prawa udzieloną, a możnością pożyteczney pracy. Bez tego oddziału, częstokroć sama niewinność w czynieniu nie uchodzi od niechętnego posądzenia, szczegolnie zaś w tłumie cisnących się z rożnych powodow pod Rezolucyą wątpliwości Prawa.

Szczęśliwszy byłby Narod, szczęśliwsza Rada, gdyby kiedyżkolwiek przestała bydź w tey potrzebie, w iakiey znayduie się aktualnie, strzegąc, żeby Sądowe Juryzdykcye większey nad same Seymuiące Stany, nieprzybierały mocy, od woli swoiey nieodzowne bez pewnych prawideł wydaiąc wyroki, bespieczeństwo publiczne targaiące.

Z liczby takich wątpliwości znaydziecie Prześwietne Stany! niektore odwołane do Waszey Decyzyi, znaydziecie przełożenie potrzeby napisania Prawa o spor Juryzdykcyi między Sobą sądzących *de foro*, przez ktory Obywatele niszczą się, znaydziecie zostawione bez pewnego Prawa pograniczne między Prowincyami spory, z tych ile iednych wolność z Prawa dozwalała mocy rezolwowania Radzie, tyle w drugich poważenie Prawa niedopuszczało przeyścia granicy założoney.

Spodziewamy się iednak, że chęć uczynienia spokoyności wewnętrzney, zamętem pieni przywaloną niezostanie, a same nawet pomyłki Nasze stać się mogą Narodowi użytecznemi, gdy na ich mieysce Prawo iasne w pełności władzy Waszey napiszecie, łaskawego nieodmawiaiąc posłudze Naszey, o ktore się dopraszamy, zaświadczenia.

W WARSZAWIE

w Starym Mieście pod Nrem 58.

W Drukarni PIOTRA DUFOUR, Konsyliarza Nadwornego J. K. Mci Dyrektora Drukarni Prześwietney Szkoły Rycerskiey, Uprzywileiowanego na *Awiski*, czyli *Doniesienia Tygodniowe*.

